

MUZEJ ZA IDRIJSKO IN CERKLJANSKO
Prelovčeva 9, 5280 IDRIJA

Številka: 6100-2/2024-4
Idrija, 26. 2. 2024

POROČILO O DOSEŽENIH CILJIH IN REZULTATIH MESTNEGA MUZEJA IDRIJA – MUZEJA ZA IDRIJSKO IN CERKLJANSKO ZA LETO 2023

VSEBINA:

1. **POROČILO O DOSEŽENIH CILJIH IN REZULTATIH**
   - 1.1. ZAKONSKE PODLAGE ZA DELOVANJE MESTNEGA MUZEJA IDRIJA
   - 1.2. DOLGOROČNI CILJI
   - 1.3. LETNI CILJI – POROČILO O IZVEDBI PROGRAMA MESTNEGA MUZEJA IDRIJA
   - 1.4. OCENA USPEHA PRI DOSEGANJU ZASTAVLJENIH CILJEV
   - 1.5. NASTANEK MOREBITNIH NEPRIČAKOVANIH POSLEDIC PRI IZVAJANJU PROGRAMA
   - 1.6. OCENA USPEHA GLEDE NA PREDHODNO LETO 2022
   - 1.7. OCENA GOSPODARNOSTI IN UČINKOVITOSTI POSLOVANJA
   - 1.8. OCENA DELOVANJA SISTEMA NOTRANJEGA FINANČNEGA NADZORA
   - 1.9. NEREALIZIRANI CILJI
   - 1.10. OCENA UČINKOV POSLOVANJA MUZEJA NA DRUGA PODROČJA
   - 1.11. DRUGA POJASNILA, KI VSEBUJEJO ANALIZO KADROVANJA IN INVESTICIJSKIH VLAGANJ

1. POROČILO O DOSEŽENIH CILJIH IN REZULTATIH

1.1 ZAKONSKE PODLAGE ZA DELOVANJE MESTNEGA MUZEJA IDRIJA

Mestni muzej je javni zavod ustanovljen za izvajanje dejavnosti muzejev in varovanja kulturne dediščine. Zakonske podlage, ki pojasnjujejo delovanje muzeja so: Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2014–2017 (ReNPK14–17), Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Ur. l. RS 96/2002 in spremembe), Zakon o varstvu kulturne dediščine (Ur. l. RS 16/2008 in spremembe), Pravilnik o varovanju in hranjenju nacionalnega bogastva in muzejskega gradiva, o vpisu v razvid muzejev in o podelitvi pooblastila za opravljanje državne javne službe muzejev (Ur. l. RS 47/2012), Odlok o uskladitvi delovanja javnega zavoda Mestni muzej Idrija, muzej za Idrijsko in Cerkljansko z Zakonom o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Ur. l. RS 100/2006), Sklep Vlade RS o dodelitvi pooblastila za opravljanje državne službe muzejev, št. 62100-1/2013/17 z dne 19. 3. 2013 ter zakoni in uredbe s splošnih področij delovanja (Zakon o zavodih, Zakon o delovnih razmerjih, Zakon o javnih uslužbencih, Zakon o sistemu plač v javnem sektorju, Zakon o uravnoteženju javnih financ, Zakon o izvrševanju proračunov RS 2022/2023, Kolektivna pogodba za javni sektor, Kolektivna pogodba za kulturne dejavnosti, Aneks h kolektivni pogodbi za kulturne dejavnosti…), ter drugi zakoni in predpisi delovnega prava in finančnega poslovanja.

1.2 DOLGOROČNI CILJI

1. Partizanska bolnica Franja je leta 2014 prejela znak evropske dediščine, kar predstavlja priložnost, da povečamo prepoznavnost našega muzeja. Sporočilnost in vrednote kulture miru, ki jih spomenik predstavlja, so v sodobnem svetu zelo aktualne. Zato smo že vzpostavili aktivno sodelovanje z drugimi nosilci znaka, pripravljena je potujoča razstava, s katero smo gostovali na drugih spomeniških območjih – nosilcih znaka evropske dediščine kot tudi drugod. V letu 2023 smo z razstavo gostovali v Zasavskem muzeju Trbovlje in Muzeju bitke na Neretvi v Jablanici (BiH). Z inovativnimi pedagoškimi programi, namenjenimi predvsem mladim, in javnimi vodstvi za individualne obiskovalce (do 13. 7. 2023) skrbimo za dostopnost in širšo prepoznavnost spomeniškega območja ter javnosti predstavljali njegovo evropsko dimenzijo.

2. Vpis dediščine živega srebra Idrije in Almadéna na UNESCO Seznam svetovne dediščine našemu muzeju, ki upravlja s pomembnim segmentom te dediščine v Idriji, predstavlja veliko priložnost in izziv. Tudi v letu 2023 smo aktivno sodelovali v celostnem upravljanju te dediščine (smo člani UNESCO delovne skupine Idrija, člani Slovenskega koordinacijskega odbora Idrija/Almadén in člani Mednarodnega koordinacijskega odbora Slovenija/Španija), programsko smo sodelovali z nosilci dediščine v Almadénu in Idriji. V letu 2023 smo oddali poročilo za 3. cikel periodičnega poročanja Centru za svetovno dediščino. Rezultat sodelovanja s Španci je tudi občasna razstava *Almadén in Idrija = Zakladnica svetovne dediščine*, ki je bila postavljena v Rudarskem parku v Almadénu in je gostovanje zaključila poleti 2022. V letu 2023 smo načrtovali gostovanje te razstave v Madridu, a smo na prošnjo Veleposlaništva Republike Slovenije v Madridu gostovanje prestavili v leto 2024. Že leta 2020 smo skupaj z Zavodom za turizem Idrija in Centrom za upravljanje z dediščino živega srebra Idrija pristopili k skupnemu projektu digitalizacije kulturne dediščine in oblikovanju 5* turističnih produktov. Izdelan je bil 3D modela Idrijske kamšti. Zasnovali smo nov pedagoški program ter implementirali izobraževalno mobilno aplikacijo *Skrivnostna kamšt.* Slednjo smo v letu 2023 še nadgradil in jo prilagodili za predvajanje v velikem zaslonu. Na Unescovo dediščino smo vezali tudi oblikovanje posebnih pedagoških, andragoških in turističnih programov pod skupnim imenom »Pregon tihotapke Melhiorce« – resnične osebnosti iz začetka 18. stoletja, ki s svojo življenjsko zgodbo povezuje današnjo dediščino rudarjenja in klekljanja čipk. Z vsemi muzejskimi programi smo načrtovali povečati število obiskovalcev, a zaradi dejstva, da nimamo zaposlenega kustosa pedagoga in namenskih sredstev, ki bi jih lahko namenili za promocijo naših novih programov naš obisk stagnira. Po obeh naravnih nesrečah v PB Franja in Rudarski hiši se je obisk

gradu Gewerkenegg in Cerkljanskega muzeja sicer rahlo povečal, a z obiskom ne moremo biti zadovoljni. Predvsem se kaže odsotnost najavljenih skupin, še zlasti iz Italije, Avstrije in Nemčije, ki so nas v preteklosti že obiskovali v večjem številu.

3. Med dolgoročnimi cilji do leta 2023 so tudi investicijsko-vzdrževalna dela na posameznih objektih, v katerih muzej deluje oz. jih ima v upravljanju in so večinoma tudi spomeniki nepremične kulturne dediščine. V letu 2023 je bilo izvedeno:
   - Na območju spomenika Partizanska bolnica Franja smo izvedli praznjenje zaščitnih mrež in uredili dodatno zaščito po posameznih sektorjih na pobočjih Malega in Velikega Njivča
   - Na dvoriščni strani gradu Gewerkenegg je bilo obnovljenih in pobarvanih skupno 24 parov oken;
   - 10 kosov klopi za dvorišče gradu Gewerkenegg in nova stranska vrata za Depo Barbare b. št.;
   - Na Idrijski kamšti smo zamenjali luči z varčnejšimi in vodotesnimi;

4. Med načrtovanimi dolgoročno zastavljenimi razstavnimi in drugimi projekti, ki so bili realizirani v letu 2023, so:
   - Razstavni ciklus razstav *Unescova nesnovna dediščina – Klekljanje idrijske čipke* – v muzejskih prostorih na gradu Gewerkenegg in v Cerkljanskem muzeju (tri razstave);
   - Dopolnitev dveh stalnih razstav *Pet stoletij rudnika živega srebra in mesta Idrije* in *Idrijska čipka, z nitjo pisana zgodovina*.
   - Obeležite 70 let Mestnega muzeja Idrija: postavitev lastne občasne razstave *Razstavljamo čas*, postavitev lastne premične panojske razstave *1 muzej, 1000 zgodb* in tri gostovanja, objava animiranega filma ob 70-letnici muzeja, spremljevalni program za različne ciljne skupine (predavanja, javna vodstva, predstavitve), promocija in popularizacija muzeja;
   - Muzejski letni krog (celovita promocija muzejskih vsebin, dogodkov in objektov skozi vse leto)
   - Idrijska kamšt - digitalna prezentacija delovanja kamšti prilagojena za velik zaslon.
   - Potujoča razstava *Partizanska bolnica Franja – skriti dragulj Evrope* s predstavitvijo znaka evropske dediščine: dve gostovanji v Zasavskem muzeju Trbovlje in Muzeju bitke na Neretvi v Jablanici (BiH);
   - Digitalizacija muzejskega gradiva skladno z vsakoletnim programom dela;
   - Inventura muzealij in muzejskega gradiva – posamezne zbirke: Čipkarska zbirka, Likovna dela v dolgotrajni izposoji.

1.3 LETNI CILJI – POROČILO O IZVEDBI PROGRAMA MESTNEGA MUZEJA IDRIJA

Zastavljene cilje v programu dela za leto 2023 smo realizirali v obsegu kot sledi:

1. **Odgovorno ohranjanje in prezentacija premične dediščine**
   Med procese za ustrezno ohranjanje gradiva spada tudi izvajanje monitoringa zbirk. Redno vzdrževanje zbirk pa pomeni sprotno vrednotenje gradiva, inventarizacijo ter reinventarizacijo in dopolnjevanje podatkov v inventarnih zapisih. Preverjanje usklajenosti stanja v depojih in razstavah s stanjem v inventarnih knjigah kot tudi v akcesiji in vhodnih knjigah izvajamo z inventurami muzejskega gradiva. V letu 2023 smo izvedli planirano inventuro Čipkarske zbirke. Za prezentacijo kulturne dediščine smo poskrbeli s postavitvijo vseh načrtovanih razstav. Med katerimi velja še zlasti izpostaviti razstave vezane na cikel *Unescova nesnovna dediščina – Klekljanje idrijske čipke*. Na gradu Gewerkengg in v Cerkljanskem muzeju smo v letu 2023 skupno izvedli 7 novih lastnih občasnih razstav, 8 medinstitucionalnih razstav ter organizirali dve gostovanji razstav v muzeju. Obenem so naše lastne občasne razstave sedemkrat gostovali na drugih lokacija*: Partizanska bolnica Franja – skriti dragulj Evrope* (Trbovlje, Jablanica), *Poklon volni – obdelava volne in njena uporaba v rokodelstvu* (Škofja Loka), *Ivan Seljak - Čopič* (Trbovlje), *Urbana razstava 1 muzej, 1000 zgodb* (dvakrat v Pivki, Cerkno). Izvedli smo več ponovitev gledališke predstave *Ne bojim se ne hudiča ne biriča: Pregon tihotapke Melhiorce*. S slednjo smo med drugim nastopili tudi v okviru 12. mednarodnega festivala gledališča slepih in slabovidnih BIT (Blind in theatre) v Zagrebu.

V letu 2023 smo veliko pozornosti posvetili promoviranju 70-letnici delovanja muzeja. V ospredje lastne občasne razstave *Razstavljamo čas* smo postavili predvsem raznoliko bogastvo premične dediščine, ki jo hranimo ter zgodbe, povezane z razstavljenimi predmeti.
Tudi v letu 2023 smo ob pestri razstavni dejavnosti poskrbeli za izdajo muzejskih in galerijskih listov in zloženk. Izdali smo dve številki domoznanske revije *Idrijski razgledi*.

2. Digitalizacija

Intenzivnejše delo na področju digitalizacije smo izvajali z lastnimi kadri. Digitalizirani so bili predmeti iz: Čipkarske, Likovne, Zgodovinske, Etnološke in Arheološke zbirke, Zbirke PB Franja in Zbirke razglednic, ki smo jih nato po večini tudi inventarizirali v dokumentacijskem programu Galis. V sklopu programa digitalizacije smo izvedli skeniranje izbranega fotografskega gradiva in dokumentiranje le-tega (meta podatki). Pripravili smo opise izbranih muzejskih predmetov za objavo v spletnih zbirkah (spletna stran MMI in Pb Franja). Objavljeni so bili predmeti iz: Čipkarske, Etnološke in Arheološke zbirke, Zbirke razglednic in Zbirke Industrija, obrt in rokodelstvo.
S pomočjo sofinanciranja s strani Ministrstva za kulturo smo v leto 2023 izvedli tudi projekt digitalne prezentacije delovanja Idrijske kamšt, ki je posebej prilagojena za predvajanje na velikem zaslonu. Na ta način lahko izbrane vsebine glede delovanje Idrijske kamšti, ki so obiskovalcem slabše vidni oz. težje dojemljivi (pogonsko in črpalno drogovje, batne črpalke, mahalna vzvoda, triramni vzvod in gibanje pogonskega kolesa), predstavimo na sodoben in razumljiv način.

3. Promocija

Med promocijske in predstavitvene aktivnosti muzeja v letu 2023 prvenstveno štejemo vsebinski sklop z imenom *Muzejski letni krog*. Eden izmed glavnih ciljev omenjenega projekta je popularizacija muzejske dejavnosti, objektov in razstav Mestnega muzeja Idrija v medijih. Pri tem skrbimo tudi za promocijo glavnih financerjev muzeja: Ministrstva za kulturo in Občine Idrija. Skupno smo v letu 2023 pripravili več kot **650 objav** (radio, TV, spletni in tiskani mediji, družabna omrežja).

Muzejski letni krog:

- video predstavitve: Mestni muzej Idrija - 70 let – 2x napovednik; animirani film – 70 let Mestnega muzeja Idrija
- Spletne akcije: #Naprej v preteklost
- e-izdaje Našega novičnika (4 številke)
- objave vsebin na muzejski spletni strani www.muzej-idrija-cerkno.si in spletni strani PB Franja www.pb-franja.si; muzejskih družbenih omrežjih (FB, Instagram), spletnih portalih Napovednik.com in Museums.si, priprava objav za Visit Idrija in Visit Cerkno ter oglaševanje v medijih (Primorski val; promocija na italijanskem trgu – v sodelovanju z ZTI)

Medinstitucionalni kulturni projekti:

- DEKD: otvoritev razstave *Razstavljamo čas*
- DEKD: Muzejski večeri: Mojca Šifrer Bulovec in Dušan Koman: Motiv Svete nedelje in njegova upodobitev na fasadi cerkve v Crngrobu
- DEKD in Bevkovi dnevi: Dan odprtih vrat Bevkove domačije

Muzejski in kulturni prazniki:

- 21. januar: 70. rojstni dan muzeja
- 8. februar: dan odprtih vrat na gradu Gewerkenegg in v Cerkljanskem muzeju
- 15. maj: Z vami na dan družin, predstavitev aplikacije ''Skrivnostna Kamšt'' na velikem zaslonu
- 18. maj: Mednarodni dan muzejev: Dan odprtih vrat vseh razstav in objektov na Idrijskem in Cerkljanskem
- 3. december: Dan odprtih vrat na gradu Gewerkenegg in v Cerkljanskem muzeju

Turistično-promocijski in izobraževalni projekti:

- Javna vodstva: Partizanska bolnica Franja (do 13. julija), Partizanska tiskarna Slovenija, Idrijska kamšt (julij, avgust)

- Poletje v Idrijski rudarski hiši (do 4. avgusta): vodeni ogledi in doživljajski programi za otroke
- Demonstracija klekljanja na razstavah Festivala idrijske čipke na gradu Gewerkenegg (6 ponovitev)
- Praznik idrijskih žlikrofov, začinjen s kulturo v Mestnem muzeju Idrija: ogled Idrijske kamšti, Rudarske hiše in gledališka uprizoritev "Ne bojim se ne hudiča ne biriča!" v parku Kajzer.
- Gledališka predstava Ne bojim se ne hudiča ne biriča! Pregon tihotapke Melhiorce (3 ponovitve)
- 8 javnih vodstev po občasnih razstavah, 5 vodstev z delavnicami za otroke
- Izdaja muzejskih in galerijskih listov, delovnih listov ter zgibank (skupno 12 edicij) s predstavitvijo muzejskih vsebin v različnih jezikih
- Grajski večeri na dvorišču gradu Gewerkenegg (2 glasbena nastopa)
- Aktivno smo sodelovali na Festivalu idrijske čipke in Prazniku Idrijskih žlikrofov, sejmu Alpe-Adria in Kulturnem bazarju v Ljubljani
- Za ZTI smo pripravili poročilo o aktivnostih Mestnega muzeja Idrija za Zeleno shemo

<u>Predavanja in predstavitve</u>
- Muzejski večeri (sedem predavanja)
- Muzejsko srečanja (eno predavanje)

<u>Partizanska bolnica Franja – nosilka znaka evropske dediščine:</u>
Skladno s programom za ohranjanje znaka evropske dediščine smo izvedli več aktivnosti, s katerimi javnosti predstavljamo pomen spomenika in njegovih evropskih vrednot - humanost, solidarnost, strpnost, povezovanje in medkulturni dialog, še posebej skrbimo za izvajanje in razvijanje programov za mlade.
Realizirali smo:
- 118 ponovitev vodenih ogledov in 32 ponovitev muzejske učne ure za skupine otrok, mladino ter 41 ponovitev za odrasle;
- Oblikovali in natisnili brošuro z razstavnim besedilom v hrvaškem jeziku potujoče razstave *PB Franja – Skriti dragulj Evrope*;
- do 13. julija smo izvajali program javnih vodstev in dežurstva vodnikov na lokaciji PB Franja
- z razstavo *Partizanska bolnica Franja – skriti dragulj Evrope* smo gostovali v Trbovljah in Jablanici (BiH);
- zbrali, uredili in delno tudi že lektorirali prispevke zunanjih sodelavcev zbornika o Partizanski bolnici Franja;
- udeležili smo se treh srečanj s predstavniki novo ustanovljenega biroja Znaka evropske dediščine (preko spleta);
- po nesreči smo poskrbeli za: organizacijo in izvedbo iznosa predmetov in opreme v prostore nekdanje upravne stavbe Eta, ki nam jih je v ta namen začasno odstopila Občina Cerkno; ažurno obveščanje strokovne in splošne javnosti o stanju in potrebnih ukrepih v PB Franja; postavitev razstave.

4. Izpolnjevanje zavez – znak evropske dediščine

Franja je od leta 2014 (v sklopu evropske iniciative pa že od leta 2007) nosilka znaka evropske dediščine. Vsebine in vrednote, ki jih ta spomenik nosi v sebi, smo tudi v preteklem letu na različne načine predstavljali javnosti, s tem smo posredno javnost izobraževali tudi o pomenu kulturne dediščine za družbo in predstavljali vlogo našega muzeja pri njenem ohranjanju in širjenju sporočilnosti. Tudi v ta namen smo pred leti oblikovali samostojno spletno stran www.pb-franja.si in jo nadgradili z avdiovodniki (slov., it., nem. in angl. jezik). Pripravljene imamo tudi Izvajanje posebne pedagoške programe v okviru Vzgoje za mir, s čimer mlade spodbujamo, da se nam pridružijo pri raziskovanju vrednot Franje, ki so tudi vrednote današnje združene Evrope.
Skozi programski sklop Partizanska bolnica Franja – dediščina Evrope smo izvajali muzejske aktivnosti celo leto. Prost vstop v Franjo smo obiskovalcem omogočili 18. maja (svetovni dan muzejev).

Projekt »Partizanska bolnica Franja – skriti dragulj Evrope« je bil leta 2020 v okviru razpisa Sveta Evrope European Heritage Days Stories izbran in nagrajen. V okviru projekta smo postavili obsežno potujočo razstavo o delovanju bolnišnice med vojno, njenih akterjih kot tudi njeni sporočilnosti in pomenu za zgodovino Evrope. Z razstavo smo leta 2023, gostovali v Zasavskem muzeju Trbovlje in Muzeju bitke na Neretvi v Jablanici (BiH). Po naravni nesreči, ki je spomenik prizadela 13. julija 2023 smo se odločili, da v Cerkljanskem muzeju postavimo dopolnjeno občasno razstavo PB Franja - skriti dragulj Evrope, v muzeju smo namreč predstavili rekonstrukcijo operacijske sobe. Na ta način smo zagotovili, da lahko še naprej izvajamo naše pedagoške in andragoške programe ter širimo vrednote PB Fanja na različne cilje skupine.

V skladu z letnimi načrti smo do nesreče izvajali redna vzdrževalna dela na objektih bolnišnice. Skupaj z oskrbnikoma smo 29. marca 2023, kot vsako leto spomladi, izvedli tudi ogled zaledja FB Franja oz. zadrževalnikov. Župana smo že naslednji dan z dopisom (št. 6231-3/2023-1) in foto prilogami pozvali k takojšnjemu ukrepanju in praznjenju betonske zaplavane pregrade, kar pa se na žalost vse do nesreče ni zgodilo.

5. Povezovanje znanja, kadrov, vključevanje javnosti

Aktivnosti za povezovanje z drugimi akterji v lokalnem in širšem prostoru, tudi na mednarodni ravni, smo izvajali v načrtovanem obsegu. Skupaj ali v sodelovanju smo izvajali programe na področju promocije, popularizacije, strokovnega dela (prezentacija dediščine, proučevanje, EU projekti). Sodelovali smo s sorodnimi inštitucijami doma in v tujini: Univerza Castillia La Mancha in M.A.Y.A.S.A, Španija; Muzej Krapinskih neandertalaca, Hrvaška; Slovenija odprta za umetnost; Oddelek za lesarstvo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani; Slovenski etnografski muzej; Loški muzej Škofja Loka; MGML Mestni muzej Ljubljana; Tolminski muzej; Park vojaške zgodovine Pivka; Fundacija Pot miru; ZVKDS – Restavratorski center, idr. kot tudi strokovnjaki posamezniki. Vključevali smo se v dogajanje v lokalnem okolju in sodelovali z Zavodom za turizem Idrija (kjer velja izpostaviti sodelovanje pri projektu digitalizacije kulturne dediščine, in sicer Idrijske kamšti (EŠD 187) in kontinuirano sodelovanje s Centrom za upravljanje dediščine živega srebra Idrija, Festivalom idrijske čipke, Zavod Jazz Cerkno, LTO Laufar Cerkno, Društvom klekljaric idrijske čipke, Klekljarskim društvom Marjetica, Turističnim društvom Pod Kojco, Društvom Idrija 2020 in Zavodom ID 2020, Idrijsko-Cerkljansko razvojno agencijo, Muzejskim društvom Idrija, Društvom Rapalska meja, Čipkarsko šolo Idrija, Mestno knjižnico in čitalnico Idrija, Gimnazijo Jurija Vege Idrija, osnovnimi šolami itd.

1.4 OCENA USPEHA PRI DOSEGANJU ZASTAVLJENIH CILJEV

PROGRAM DELA	Plan 2023	Realizacija 2023	Indeks
konzerviranje + restavriranje	48	50	104
število inventariziranih predmetov	455	548	120
število digitaliziranih predmetov	910	1.039	114
število predmetov objavljenih na spletni strani muzeja	90	101	112
število tem proučevanja	11	17	154
sodelovanje na strokovnih srečanjih ter izobraževanje in strokovno usposabljanje (število udeležb)	50	65	130
skupno število razstav (dopolnitve stalnih razstav + razstavne vitrine + občasne + razstave drugih ustanov + mednarodne + medinstitucionalne razstave v našem javnem zavodu + naša gostovanja)	23	27	117
število izdanih publikacij (IR, knjige, katalogi, zgibanke, vodniki, učni list, e-Novičnik)	19	18	95
število pedagoških programov	44	52	118
število ponovitev pedagoških programov	680	545	80
število andragoških programov	27	34	126
število ponovitev andragoških programov	380	348	92
število vseh obiskovalcev (plačane vstopnice + brezplačne vstopnice + prost vstop)	45.000	31.182	69
lasten prihodek (drugi prihodki za izvajanje dejavnosti javne službe in prihodki iz proračuna EU / EU projekti)	185.880	131.206	71

Primerjava planiranega in realiziranega programa dela za leto 2023 kaže, da so zaposleni v muzeju, kljub naravnim nesrečam, na vseh področjih delovanja sledili zastavljenim ciljem. Večji obseg realizacije se kaže na vseh temeljnih področjih muzejskega dela: inventarizacija (indeks 120), digitalizacija (indeks 114), objavljanje predmetov na spletni strani (indeks 112), proučevanje (indeks 154), izvedbi razstav (indeks 117) in konserviranje in restavriranje predmetov (indeks 104). Muzej nima lastne konservatorsko-restavratorske delavnice, zato smo odvisni od zunanjih izvajalcev. Manjša realizacija od načrtovane je bila na področju izdajanja publikacij (indeks 95), kjer smo zaradi okoliščin povezanih z naravno nesrečo, premaknili izdajo zbornika o PB Franja v leto 2024.

Na statistiko obiska muzejskih objektov je največ vplivalo dejstvo, da je bila od 13. julija za obiskovalce zaprta PB Franja. Glede na primerjavo statistke obiskovalcev iz preteklih let, je omenjeni spomenik obiskalo 15.000 obiskovalcev manj. Od 4. avgusta dalje je bila za obiskovalce zaprta tudi Rudarska hiša, kjer je izpad obiska ocenjen na 250 obiskovalcev (predvsem šolske skupine).
Na mestu je tudi primerjava podatkov z letom 2019, ko smo pred epidemijo COVID-19 imeli zadnje »normalno« leto z vidika obiska. V letu 2019 smo izvedli 42 pedagoških programov in 510 ponovitev, medtem ko smo v letu 2023 realizirali 52 pedagoških programov (indeks 118) in izvedli 545 ponovitev (indeks 80). Tu je tudi najbolj očitna razlika, ki obenem kaže na resen upad organiziranih odraslih skupin za katere izvajamo andragoške programe. V letu 2023 smo realizirali 34 (indeks 126) andragoške programov in izvedli 348 ponovitev (indeks 92). Medtem, ko smo v letu 2019 realizirali 27 andragoških programov in realizirali 579 ponovitev. Največji upad se kaže predvsem pri najavljenih skupinah iz Nemčije, Avstrije in Italije.

Aktivnost muzejskih strokovnih delavcev je bila višja od planirane tudi na področju sodelovanja na strokovnih srečanjih, izobraževanjih in strokovnih usposabljanjih (indeks 130). Na podlagi statističnega poročila lahko ugotovimo, da je upadlo število uporabnikov na spletni strani muzeja (iz 29.253 na 28.704), povečalo pa se je število sledilcev na družbenih omrežjih (iz 14.202 na 14.942).

Manjši obisk muzejski objektov, ki je posledica zaprtja zaradi višje sile, je rezultiral v manjši realizaciji drugih prihodkov za izvajanje dejavnosti javne službe, kot je bilo planirano v finančnem načrtu za letu 2023 (indeks 71).

Med opaznejšimi rezultati dela Mestnega muzeja Idrija v letu 2023, želimo izpostaviti:

- obeleževanje 70. letnice muzeja, pri čemer izstopa postavitev lastne občasne razstave *Razstavljamo čas* in urbane razstave *1 muzej, 1000 zgodb*;
- realizacija cikla razstav *Klekljanje idrijske čipke – Unescova nesnovna dediščina*;
- gostovanje razstave *Partizanska bolnica Franja – skriti dragulj Evrope*;
- izdajo dveh obsežnih številk (št. 1 – 144 in št. 2 – 148 strani) domoznanske revije *Idrijski razgledi*;
- nove pristope pri prezentaciji muzejskih vsebin – digitalna prezentacija delovanja Idrijske kamšti prilagojena za velik zaslon.

1.5 NASTANEK MOREBITNIH NEPRIČAKOVANIH POSLEDIC PRI IZVAJANJU PROGRAMA

Na poslovanje muzeja ima še vedno velik vpliv rast cen energentov, ki smo jih uspeli vsaj delno omejiti, s pravočasnim podpisom pogodb o dobavi s ponudnikom v juniju 2023. Ker imamo pogodbe sklenjen tudi za leto 2024, nam je to dejstvo o pripravi programa dela in finančnega plana za leto 2024 omogočilo bolj realno planiranje odhodkov. Obenem se še vedno kaže splošna rast cen materiala in storitev, kar najbolj vpliva na realizacijo načrtovanih investicij.

V letu 2023 smo se v muzeju 13. julija 2023 najprej soočili s poplavo, 18. julija 2023 pa še z vetrolomom na dostopni poti v Partizansko bolnico Franja. Zaradi naravnih ujm spomenik do celovite obnove, ostaja zaprt za obiskovalce.
Vetrolom večjih razsežnosti je 24. julija 2023 zajel območje v bližini Partizanske tiskarne Slovenija (Hum). Na ožjem spomeniškem območju večje škode k sreči ni povzročil, čemur je botrovalo tudi dejstvo, da smo 30. aprila 2023 izvedli posek odmirajoče bukve, ki je neposredno ogrožal stavnico. Je pa nekaj dreves padlo na samo dostopno pot. Nanjo je naneslo tudi večjo količino kamenja in grušča. Oskrbnik tiskarne je nato z odstranitvijo materiala in dreves zagotovil normalno prevoznost ceste. Gozdna cesta do spomenika je sicer že več let v zelo slabem stanju. Občina Idrija bi morala poskrbeti za prekategorizacijo ceste in zagotoviti sredstva za njeno redno vzdrževanje. Na vsaj dveh mestih, kjer je prehod preko hudourniških grap je potrebno urediti premostitev, ki bo omogočala lažji dostop z osebnimi avtomobili. Obenem bi bilo potrebno razširiti mesto, kjer je že sedaj obračališče za avtomobile. V duhu zelenega prehoda, bi bilo smiselno razmišljat o tem, kako do tiskarne v poletnih mesecih zagotoviti organiziran prevoz (mini bus).
Dne 4. avgusta 2023 je zemeljski plaz večjih razsežnosti, ki se je sprožil v neposredni bližini, ogrozil temelje Rudarske hiše. Zaradi stalne nevarnosti je spomenik zaprt za obiskovalce do sanacije plazu.

Negativne posledice, ki bi terjale krizno ukrepanje v poslovanju in delovanju muzeja, niso nastale. K temu je veliko prispevalo pravočasno ukrepanje skupne službe muzeja. Že konec julija je bila narejena bilanca stanja in ocena izpada drugih prihodkov za izvajanje dejavnosti javne službe. Direktor je vodil več sestankov s predstavniki Ministrstva za kulturo in obema županoma. Na koncu je bilo dogovorjeno, da bosta Ministrstvo za kulturo in Občina Cerkno zagotovila dodatna finančna sredstva, s čimer je bilo omogočeno, da je lahko muzej v celoti realiziral načrtovan program dela za leto 2023.

V letu 2023 smo še vedno imeli tudi eno strokovno delavko z dolgotrajnim skrajšanjem delovnega časa (4 ur). Večkrat je bilo potrebno tudi nadomeščati tudi strokovno delavko za delo na recepciji gradu Gewerkenegg.

1.6 OCENA USPEHA GLEDE NA PREDHODNO LETO 2022

PROGRAM DELA	**Realizacija 2022**	**Realizacija 2023**	**INDEKS 2023/2022**
konserviranje + restavriranje	52	50	96
število inventariziranih predmetov	773	548	71
število digitaliziranih predmetov	986	1.039	105
število predmetov objavljenih na spletni strani	128	101	79
število tem proučevanja	9	17	189
sodelovanje na strokovnih srečanjih ter izobraževanje in strokovno usposabljanje	43	65	151
skupno število razstav (dopolnitve stalnih razstav + razstavne vitrine + občasne + razstave drugih ustanov + medinstitucionalne razstave v našem javnem zavodu + naša gostovanja)	25	27	108
število izdanih publikacij (IR, katalogi, zloženke, vabila, plakati, e-novice)	29	18	62
število pedagoških programov	43	52	121
število ponovitev pedagoških programov	680	545	80
število andragoških programov	25	34	136
število ponovitev andragoških programov	461	348	76
število izdanih vstopnic (plačane + brezplačne + prost vstop)	45.360	31.182	69
lasten prihodek (javna služba + prihodki iz proračuna EU + EU projekti)	243.886	131.206	54

Realizacija programa za leto 2023 zaradi specifike zastavljenih del in nalog ni v vseh segmentih primerljiva z rezultati v letu 2022. V letu 2023 smo v muzeju obeleževali 70. letnico delovanje, in pripravili bogat razstavni in spremljevalni progam ter izvedli več dogodkov za promocijo in popularizacijo muzeja. Drug pomemben dejavnik so bile naravne nesreče, ki so nas prizadele v juliju in avgustu 2023, in so od nas terjale angažma na področju, ki ni bil načrtovan v programu dela za leto 2023.

V analizi realizacije 2022/2023 izstopajo indeksi pod 100. Zmanjšanje na področju konserviranja in restavriranja predmetov (indeks 96) je posledica dejstva, da muzej nima lastne konservatorsko-restavratorske delavnice, zato smo odvisni od zunanjih izvajalcev. Število teh je omejeno, v kolikor so zaposleni v javnem zavodu izvajajo tudi svoj redni program dela. Posledično se je vsako leto težje dogovoriti za konserviranje/restavriranje predmetov. Obenem so stroški posegov iz leta v leto dražji.
Na področju inventarizacije (indeks 71), smo ob pripravi programa dela za leto 2023 načrtovali primerno manjše število predmetov, v primerjavi z lanskimi leti, zaradi priprave in realizacije lastne občasne razstave *Razstavljamo čas*, urbane razstave *1 muzej, 1000 zgodb* in ostalih aktivnosti povezanih s 70. letnico delovanja. Manjša realizacije objavljanja predmetov na spletni strani (indeks 79), je odraz odločitve, da v letu 2023 damo prednost drugim nalogam. Pri pripravi in izdajanju publikacij (indeks 62), smo zmanjšali predvsem številno digitalnih novosti (e-novice, video zgodbe,

animacije), saj pri ljudeh ugotavljamo prenasičenost z digitalnimi vsebinami. Zaradi rasti cen storitev za oblikovanje in tisk, smo realizacijo določenih publikacij prenesli v leto 2024.

Povečale so se aktivnosti strokovnih delavcev na področju sodelovanja na strokovnih srečanjih, izobraževanjih in strokovnih usposabljanjih (indeks 151), ki ga lahko pripišemo predvsem večji dostopnosti spletnih izobraževanj in ponovnemu delovanje vseh muzejskih sekcij, večjemu organiziranju izobraževanj in strokovnih srečanj v živo.

Na področju izvajanja javne službe je muzej v primerjavi s preteklim letom opravil obsežnejše delo (indeksi nad 100), in sicer: proučevanje (indeks 189), digitaliziranja predmetov (indeks 105), razstavna dejavnost (108). Izpostaviti velja, da je bilo veliko delo opravljeno tudi na področju priprave gradiva za popis, pripravi popisnih listov in izvedbi popisa generalne inventure Čipkarske zbirke.

Cilji zaradi naravnih nesreč niso bili doseženi na področju pedagoške dejavnosti (indeks števila ponovitev 80). Enako je na področju andragoške dejavnosti, kjer kljub večjemu številu andragoških programov (indeks 136) beležimo upad števila ponovitev (indeks 76).

Ključni podatek o uspešnosti prodaje blaga in storitev na trgu je število izdanih vstopnic (indeks 69). Manjši obisk v letu 2023, ki je posledica predvsem zaprtja objektov, zaradi višje sile, se odraža tudi v lastnih prihodkih muzeja (indeks 54). V muzeju smo, kljub težkim razmeram za delovanje še vedno skrbeli za dostopnost in obiskovalcem omogočili veliko število brezplačnih ogledov razstav in dogodkov, tudi s sodelovanjem na dnevih z brezplačnimi ogledi (skupaj v letu 2023: 7.426).

1.7 OCENA GOSPODARNOSTI IN UČINKOVITOSTI POSLOVANJA

Meril za oceno gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja ministrstvo in ustanovitelj nista predpisala. Merljive kazalnike za oceno gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja smo si postavili sami. Primerjamo jih iz leta v leto. Niso pa količinsko v celoti primerljivi z drugimi muzeji, saj znotraj branže nimamo postavljenih normativov. Ocenjujemo, da muzej z javnimi sredstvi ravna gospodarno.

	Plan 2023	**Realizacija 2023**	**Indeks**
Celotni prihodki	919.481	904.226	98
Celotni odhodki	919.481	883.022	96

Pri poslovanju muzeja smo se v začetku leta znašli v likvidnostnih težavah. Zato smo pri Enotnem zakladniškem sistemu RS najeli 50.000 € premostitvenega kredita, ki smo ga poplačali 29. 12. 2023. Visoka inflacija in rast stroškov v poslovanju muzeja povzročata, da mora muzeja, vsako leto rezervirati več sredstev zato, da lahko normalno posluje. Še zlasti je ta težava očitna v prvih mesecih leta, ko je prihodkov iz naslova drugih prihodkov od prodaje proizvodov in storitev občutno manj v primerjavi z tekočimi odhodki (v teh mesecih so še zlasti visoki stroški ogrevanja – zemeljski plin, toplota).

Realizirani celotni prihodki muzeja v letu 2023 so za 2 % manjši od načrtovanih (indeks 98). Za 4 % so od načrtovanih nižji tudi celotni odhodki. Sredstva so bila porabljena namensko, skladno s potrjenim programom dela in finančnim načrtom. Poslovanje muzeja v letu 2023 je bilo pozitivno, kljub naravnim nesrečam in velikemu izpadu drugih prihodkov za izvajanje dejavnosti javne službe.

Muzej beleži 21.204 evrov presežka prihodkov nad odhodki z upoštevanjem davka od dohodkov, od tega je 559 evrov davka od dohodkov. »Čisti« presežek prihodkov nad odhodki tako znaša 20.645,00 evrov. Nastal je iz naslova drugih prihodkov od prodaje proizvodov in storitev in donacij.

1.8 OCENA DELOVANJA SISTEMA NOTRANJEGA FINANČNEGA NADZORA

Ustreznost vzpostavitve sistema notranjega nadzora se ugotavlja na osnovi samoocenitvenega vprašalnika in na podlagi sprotnega (mesečnega) poročanja posameznih nosilcev dejavnosti o poslovanju. Za zagotavljanje delovanja sistema notranjega nadzora so na posameznih področjih poslovanja uvedeni utečeni postopki, ki zagotavljajo njegovo izvajanje. Zaradi majhnega števila zaposlenih lahko kot pomanjkljivost smatramo obvladovanje tveganj ter kontrolne dejavnosti na več področjih. Na podlagi ugotovitev notranje revizije poslovanja leta 2018, smo posodobili Register tveganj in sprejeli nov Pravilnik o računovodstvu, ki je stopil v veljavo 1. 1. 2021.
Notranja revizija poslovanja je bila realizirana v letu 2021, zato njena izvedba v skladu z zakonodajo v letu 2023 ni bila potrebna.

1.9 NEREALIZIRANI CILJI

V letu 2023 smo se še vedno soočali z naraščanjem cen stroškov materiala in storitev. Pri odhodkih zagotovo izstopajo stroški ogrevanja (zemeljski plin) in elektrike. Poslovanje muzeja v kriznih razmerah se je v primerjavi s preteklimi leti najbolj odrazilo v zmanjšanju realizacije na področju investicij, še zlasti na področju vzdrževanj objektov nepremične kulturne dediščine ter pri nakupu opreme.
Področja izvajanja javne službe so bila v celoti realizirana v skladu s planom oz. načrtovanim programom dela za leto 2023. Odstopanje v realizacije se kaže samo na področju dela z obiskovalci, in sicer v številu ponovitev pedagoških in andragoških programov, kar je predvsem posledica zaprtja dveh muzejskih objektov, zaradi naravnih nesreč. Delni vzrok lahko iščemo tudi v slabšem obisku tujih obiskovalcev (še zlasti iz Nemčije, Avstrije, Italije), zmanjšanju števila nastanitev na Idrijskem in Cerkljanskem ter nezadostna gostinska ponudba.
Manjša realizacija od načrtovane je bila na področju izdajanja publikacij (indeks 95), saj smo se zaradi okoliščin povezanih z naravnimi nesrečami in višanja stroškov za izdajo publikacij odločili, da realizacijo nekaterih prestavimo v leto 2024. Med njimi najbolj izstopa izdaja zbornika o PB Franja, kjer smo za izdajo načrtovali največji delež lastnih sredstev, a jih nato zaradi naravne nesreče nismo mogli zagotoviti.
Neuspešni, kot že vsa zadnja leta, smo bili pri pridobivanju prostorov za muzejske depoje, kar je povezano s prostorskimi in finančnimi možnostmi ustanoviteljice našega muzeja – Občine Idrija, ki nam še ne more zagotoviti ustreznega prostora. Zavzemamo se za možnost, da te prostore pridobimo v okviru projekta revitalizacije območja Jožefovega jaška, kjer pa mora biti s strani Občine najprej poskrbljeno za osnovno infrastrukturo. Iz enakih razlogov (ne zagotovljena finančna sredstva) v letu 2023, kljub potrebam nismo rešili kadrovske problematike (nova delovna mesta: kustos pedagog, muzejski sodelavec, kustos za naravoslovje, kustos arheolog, strokovnjaka s področja konservatorstva, vodniška služba, receptor). Z ministrstvom za kulturo tudi še vedno ni rešen zaplet ob izdaji pooblastila za opravljanje državne javne službe iz leta 2013, ko nam je bila odvzeta pristojnost za področje tehniške dediščine, kar se do danes še ni sistemsko rešilo.
Ocenjujem, da je velik uspeh, da so se zaposleni v muzej v zaostrenih finančnih okoliščinah, v času, ko je bilo veliko negotovosti in tudi žalosti, znali hitro in uspešno odzvati. Da so zaposleni vložili veliko osebnega napora, da se program dela za leto 2023 izpelje v celoti, ter da se prične z čim hitrejšim reševanjem nastalega položaja. To so dejstva, ki jih indeksi v poročilu o oceni uspešnosti ne pokažejo. Kot direktor bi si želel, da bi naše uspešno delo končno prepoznali in z zagotovitvijo stabilnega financiranja dodatnih zaposlitev ustrezno podprli tudi naši financerji.

1.10 OCENA UČINKOV POSLOVANJA NA DRUGA PODROČJA JAVNEGA ŽIVLJENJA

Izvedba programa Mestnega muzeja Idrija v letu 2023 je imela učinke še na drugih področjih življenja (gospodarstvo, turizem, regionalni razvoj, urejanje prostora). Izvedeni projekti in programi so imeli učinke pri vključevanju kulturne dediščine v turistično ponudbo kraja in širše regije (Idrijsko in Cerkljansko, Posočje) in s tem razvoj t.i. kulturnega turizma. V tem kontekstu posebej poudarjamo

predstavljanje dediščine živega srebra Idrije in Almadéna vpisane na UNESCO Seznam svetovne dediščine skozi muzejske objekte in razstave ter promocijo Partizanske bolnice Franja skozi znak evropske dediščine, kar ima gospodarske učinke v širšem prostoru. Povezovanje muzeja s partnerji doma in v tujini rezultira v evropskih projektih, ki zagotavljajo dodatna finančna sredstva za izvajanje dejavnosti in predvsem izmenjavo dobrih praks. V izvajanje rednega programa in dogovorjenih projektov so bili vključeni zunanji sodelavci preko projektnih zaposlitev, po pogodbah o zaposlitvi, dijaki in študenti s čimer smo prispevali k reševanju socialnih in ekonomsko-socialnih problemov območja. Doprinesli smo k širitvi specifičnega znanja in razgledanosti zgoraj omenjenih ciljnih skupin, obenem pa s svojim delom pri lokalnem prebivalstvu prispevali k dvigu samopodobe in zavedanja o vlogi in pomenu našega prostora in ljudi v evropski in svetovni zgodovini.

1.11 DRUGA POJASNILA, KI VSEBUJEJO ANALIZO KADROVANJA IN INVESTICIJSKIH VLAGANJ

a.) Kadri

Ponovno ugotavljamo, da stanje na področju kadrov ni zadovoljivo. Kadrovske potrebe našega muzeja so večje, kot je trenutno število zaposlenih. Dolgoročno potrebujemo kustose za področje:

- pedagoško-andragoške dejavnosti,
- naravoslovje
- arheologije ter
- strokovnjaka s področja konservatorstva.

Takoj bi potrebovali tudi:

- sodelavce v recepciji za vodenje in nadziranje obiskovalcev (grad Gewerkenegg in Cerkljanski muzej) ter pri izvajanju vodniške službe oz. pedagoško-andragoških dejavnostih.

Na tem področju nam je v letu 2023, kljub krčenju zaradi naraščajočih stroškov dela pomagalo 32 zunanjih sodelavcev, ki so skupaj opravili 4003,75 ur dela oz. 501 delovni dan, kar znaša 2 zaposlenega.

b.) Večja investicijska vlaganja:

- Na območju spomenika Partizanska bolnica Franja smo izvedli praznjenje zaščitnih mrež in uredili dodatno zaščito po posameznih sektorjih na območju Malega in Velikega Njivča
- Na dvoriščni strani gradu Gewerkenegg je bilo obnovljenih in pobarvanih skupno 24 parov oken;
- Na podstrešju gradu Gewerkenegg sta bila zamenjana poškodovana tramova ostrešja;
- 10 kosov klopi za dvorišče gradu Gewerkenegg in nova stranska vrata s podbojem za Depo Barbare b. št.;
- Na Idrijski kamšti smo zamenjali luči z varčnejšimi in vodotesnimi;
- V delu gradu Gewerkenegg (Rondel) je na novo urejena električna inštalacija;
- Na gradu Gewerkenegg je oskrbnik obnovil 5 parov zunanjih in 2 para notranjih oken;

Vrednost zgoraj navedenih vlaganj je v letu 2023 znašala 51.200,71 evrov. Viri sredstev: Občina Idrija 9.700 evrov, Občina Cerkno 12.000 evrov in lastni prihodki muzeja 29.500,71 evrov.

1. V letu 2022 je muzej za nabavo opreme porabili 20.287,45 evrov. Pridobili smo 7.450 evrov namenskih sredstev od Občine Idrija, vir za preostale nakupe predstavljajo lastna sredstva muzeja in obračunane amortizacije. Nabavljena oprema obsega:
   - Velikoformatni zaslon (86¨ LED zaslon) s strojno opremo
   - Kamera za videonadzor na območju Idrijske kamšti
   - Barvane alu bule na stojalu za prezentacijo čipk
   - Par reflektorjev s konzolo za upravljanje na daljavo
   - drobni inventar v manjšem obsegu za delo čistilk in hišnika (metabo vibracijski brusilnik)

2. Sredstva za nakup muzejskega gradiva – muzealij v skupni višini 3.122,54 €: Občina Idrija je za nakup zagotovila 2.256,00 € med tem, ko je muzej iz lastnih sredstev zagotovil

866,54 €. Sredstva za nakup knjižničnega gradiva v višini 237,40 evrov smo zagotovili iz lastnih sredstev.

3. Glavne prostorske pomanjkljivosti našega muzeja so:
   - Depoji: imamo jih premalo; potrebujemo 1000 m^2 primerno dostopnih, ustrezno urejenih in varovanih prostorov, tudi prostorov za velike in težke predmete.
   - Konservatorsko-restavratorska delavnica: je nimamo, zato pri svojem osnovnem poslanstvu v celoti odvisni od zunanjih izvajalcev.
   - Namenski prostori za izvajanje pedagoške dejavnosti na lokacijah grad Gewerkenegg in Cerkljanski muzej: jih nimamo, zato aktivnosti izvajamo v razstavnih prostorih, ki pa niso ustrezno opremljeni in za vsak dogodek posebej zahtevajo prilagajanje.

Pripravil:
DIREKTOR
dr. Miha Kosmač